

Відгук

офіційного опонента про дисертацію Кушнірука Мирослава Васильовича «Формування культури професійної діяльності учнів у навчально-виробничому процесі професійно-технічних навчальних закладів технічного профілю», подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук із спеціальності 13.00.04 - теорія і методика професійної освіти

Нині в теорії і методиці професійного навчання та освітянській практиці досить гостро постала необхідність посилення уваги до процесів формування професійної культури особистості майбутніх робітників – чіткого уявлення морального змісту, цінності, наслідків своєї діяльності, цілісного світогляду, економічно, екологічно розвиненого мислення, володіння культурою спілкування, знаннями правової системи суспільства, навичками організації виробництва (управління) і т. ін.

Культура професійної діяльності посідає все більше місце і як предмет дослідження, і як фактор, значимий для пояснення, розуміння поведінки працівників, і особливо майбутніх кваліфікованих робітників, які мають володіти спеціальними знаннями й навичками, бути фахівцями із широкою ерудицією та високим загальнокультурним рівнем відповідно до глобальних викликів сучасності.

Це вимагає принципово нових підходів до організації навчально-виховного процесу ПТНЗ, які мають на меті значне підвищення пізнавальної активності та продуктивної діяльності учнів, розвиток їх інтелекту і можливостей самостійно здобувати знання та творчо їх використовувати в майбутній трудовій діяльності, виховання культури технічної праці учнів. Саме пошуку таких підходів присвячене науково-педагогічне дослідження Кушнірука М.В.

Актуальність дисертаційної роботи полягає у тому, що її автор пропонує конкретні шляхи реалізації концептуальних засад формування як професійної, так і загальної культури в процесі підготовки фахівця, яка включає: фундаментальну методологічну й світоглядну підготовку; широку гуманітарну підготовку; теоретичну й практичну підготовку з профільних

дисциплін; творчу підготовку за фахом; підготовку в галузі науково-дослідної й дослідно-конструкторської роботи, формування навичок самостійної творчої діяльності.

Дослідження Кушнірука М.В. цікаве й оригінальне за своїм змістом і структурою. Воно включає проведення психолого-педагогічних експериментальних досліджень, спрямованих на розробку й апробацію перспективних інтерактивних технологій, орієнтованих на формування культури праці учнів системи професійно-технічної освіти – майбутніх кваліфікованих робітників.

Це свідчить про ерудицію і чітко виражену компетентність автора в питаннях його науково-педагогічних пошуків з обраної для дослідження теми.

Звертає на себе увагу логічно виправдана послідовність дисертаційної роботи Кушнірука М.В., яка в повній мірі відповідає меті та завданням проведеного дослідження.

Всі поняття, які у дослідженні відіграють принципovu роль, старанно аналізуються і розкриваються, їх тлумачення достатньо аргументоване і підкріплене авторською точкою зору.

На нашу думку, актуальність досліджуваної проблеми, її методологічна і теоретична основа одержали в дисертації належне обґрунтування, аргументацію і конкретизацію. Чітко формулюються об'єкт, мета, предмет і конкретні завдання дослідження; переконливо показана наукова новизна, практична і теоретична значущість результатів дослідження, одержаних здобувачем; даються обґрунтовані рекомендації щодо їх впровадження в практику роботи сучасного професійно-технічного закладу.

Тривалість і масштабність педагогічного експерименту проведеного на базі професійно-технічних навчальних закладів Івано-Франківської, Львівської, Одеської, Хмельницької, Тернопільської областей, його багатоплановість, різноманітність і цілеспрямованість дали можливість автору дисертаційного дослідження обрати оптимальний, як на наш погляд, шлях вирішення поставлених завдань дослідження.

З теми дисертації її автором опубліковано 9 науково-педагогічних і методичних робіт. Аналіз їх змісту дає підстави зробити висновок про те, що в опублікованих працях автора знайшла відображення науково-педагогічна концепція дослідження, висвітлені його результати і рекомендації щодо їх впровадження в практику сучасної школи.

Цінність дисертаційного дослідження, проведеного Кушніруком М.В., полягає в тому, що в ньому чітко і ясно виражена концептуальність науково-педагогічних пошуків автора дисертації, його методологічна і світоглядна

позиція. При цьому автор дисертації сміливо висловлює, обґрунтовує і конкретизує свою точку зору на існуючі погляди і підходи до проблеми формування культури праці як стрижневого інтегративного складника професійної підготовки майбутнього кваліфікованого фахівця. В дисертації концентровано проявилось все те позитивне і цінне, чого досягла методична наукова думка в галузі формування культури праці сучасної молоді в системі закладів ПТО. При цьому називаються проблеми, що вимагають невідкладної розробки й впровадження їх у практику сучасної української професійної школи. Саме такий підхід веде до теоретичного збагачення методики професійної освіти. У цьому можна переконалися під час аналізу теоретико-методологічних засад дослідження. Прикладом цього може бути розробка авторської технологічної програми з формування різних компонентів культури праці учнів – майбутніх майстрів з різних робітничих професій.

Наприкінці дисертації коротко і чітко сформульовані загальні висновки та результати дослідження, що мають принципове значення для теорії і методики професійної освіти.

Високої оцінки заслуговують додатки до дисертації, в яких подаються результати розробки та апробації в навчально-виробничому процесі ПТНЗ технічного профілю авторської технологічної програми з формування різних компонентів культури праці учнів – майбутніх майстрів з різних робітничих професій. Зразки анкет, опитувальників, фрагменти навчальних занять, які проводилися в рамках авторської технологічної програми, фрагменти матеріалів наукових і науково-методичних досліджень, навчальних проектів та інтерактивних технологій.

Додатки – авторські, оригінальні, що без сумніву нададуть велику допомогу викладачам системи професійно-технічної освіти.

Обґрунтованість і достовірність результатів забезпечуються теоретико-методологічним обґрунтуванням вихідних позицій; відповідністю дидактичної концепції сучасним тенденціям розвитку професійної освіти; підтверджуються всебічним і глибоким аналізом численних літературних джерел; діяльнісно-системним підходом до досліджуваної проблеми; застосуванням різноманітних методів і прийомів наукового дослідження, адекватних цілям і завданням, зокрема методів математичної статистики під час обробки даних педагогічного експерименту; виданням наукових робіт автора і впровадження їх у практику ПТНЗ; широким обговоренням одержаних результатів і висновків з педагогами-практиками, науковцями, методистами.

Відповідність роботи вимогам, що ставляться до кандидатських дисертацій, підкріплюється її належним оформленням. Дисертація містить

багатий і ретельно розроблений автором новий теоретичний і практичний матеріал.

Оцінюючи загалом позитивно кандидатську дисертацію Кушнірука, не можна разом з тим не зупинитись на деяких зауваженнях і побажаннях:

1. На наш погляд, слід було б посилити увагу до виховання культури навчальної праці учнів ПТНЗ у контексті процесу формування їхньої професійної культури, як майбутніх кваліфікованих робітників.

2. Важливо було б у дисертаційній роботі акцентувати увагу на формуванні інформаційної культури учнів ПТНЗ в умовах переходу суспільства від індустріального до інформаційного, оскільки змінюються вимоги до фахівців різних робітничих професій задля задоволення їх інформаційних потреб, які впливають на якість показників праці.

3. У дисертації доцільно було б представити результати аналізу проблеми виховання професійної культури в освітніх закладах за рубежом, зважаючи на її глобальність та загальносвітову значущість. В останні десятиліття у різних країнах накопичено чималий досвід ефективної підготовки висококваліфікованих робітничих кадрів.

4. У тексті дисертації не завжди коректно використовується поняття «культура професійної діяльності» і «культура праці».

5. Окремі положення висновків є дещо реферативними, відтак у них не досить переконливо узагальнено одержані автором результати здійсненого дослідження.

6. На сторінках дисертаційної роботи і автореферату дисертант інколи послуговується невдалими стилістичними конструкціями.

Проте перераховані зауваження не є принциповими, тому вони аж ніяк не впливають на загальну позитивну оцінку роботи.

Є всі підстави стверджувати, що кандидатська дисертація Кушнірука Мирослава Васильовича – самостійно виконана, цілком завершена науково-педагогічна праця, що відбиває багаторічну різноманітну плідну дослідницьку діяльність здобувача, написана з актуальної і складної теми; збагачує теорію та методiku професійної освіти новими результатами дослідження форм, методів, засобів формування культури праці як складової культури професійної діяльності учнів, її результати, висновки і рекомендації

мають важливе значення для теорії і практики організації навчально-виробничого процесу ПТНЗ.

Автореферат дисертаційного дослідження написаний грамотно і повністю відповідає змісту і структурі дисертації, в основному висвітлює наукові ідеї здобувача, дає чітке уявлення про її специфічні особливості.

Аналіз самої кандидатської дисертації, автореферату та опублікованих наукових праць Кушнірука М.В. дає підставу зробити наступний висновок: дисертація здобувача Кушнірука Мирослава Васильовича «Формування культури професійної діяльності учнів у навчально-виробничому процесі професійно-технічних навчальних закладів технічного профілю» за актуальністю та глибиною, обсягом і оформленням відповідає вимогам, які висуваються нормативними документами до кандидатських дисертацій, а її автор цілком заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук із спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри професійної та технологічної освіти і загальної фізики

Інституту фізико-технічних та комп'ютерних наук

Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Віктор Олександрович Давиденко

Лавру-Виса
Виса

